

НАРОДОЗНАВЧИЙ ВЕЧІР

А В
Н Е
Д Ч
Р О
І Р
Ї Н
В Н
С И
Ь Ц
К Ц
І І

Підготували та провели:
заступник директора з виховної роботи
Наталя Сергіївна Чепелінська та
педагог-організатор учнівського колективу,
Ліля Іванівна Мельничук

Андріївські вечорниці

13 грудня одне з великих та улюблених свят – день Св. Андрія Первозванного, або як у народі кажуть, свято Калити. Народні традиції міцно переплелися з релігійними та дійшли до наших днів. Вечір напередодні молодь святкувала як «андріївські вечорниці». Готувалися до них спільно. До однієї господині зносили продукти і готували вечерю. І обов'язково пекли калиту- найвеличнішу ознаку свята.

Сьогодні ми з вами повернемося в минуле, щоб відчутти красу цих обрядів.

Пропоную завітати до однієї з українських хат.

(музика)

Маруся. Мамусенько, де ви там!

Нікого не має. Мабуть побігла свою куму Наталку кликати на вечорниці.

(звертається до залу)

Доброго вам вечора, люди добрі.

Ой, як багато вас тут зібралося! Ви напевно всі хочете побувати на наших вечорницях. Правда?

(виходить господиня).

Катерина. О, а хто це тут без мене хазяйнує? Це ти Марусе? Що це ти тут розповідаєш, балакаєш без зупину. Це вже чиста правда, що в твоєму язичку кісток нема!

Маруся. Мамусенько, так, це я розповідаю всім про наші вечорниці. Ой, так хочеться все швидше їх розпочати і вареників наших покуштувати!

Катерина. А в кого це ви, Марусе, хочете проводити вечорниці?

Маруся. Як в кого? Так у нас же, мамусенько. Ми ж з вами домовились.

Катерина. Ніхто зі мною не домовлявся і нічого я не знаю. Знайшли місце де проводити.

Маруся. Мамусенько, та що ви таке говорите. Он подивіться скільки людей зібралося у нас. Що ми їм скажемо. Кажіть чи дозволите в нашій хаті вечорниці проводити?

Що люди скажуть, що в цілому селі не знайшлося хати на вечорниці? Раз так, тоді я піду!

(іде до дверей).

Катерина. Ой, Марусе, постривай! Та я ж пожартувала, коли так то я дозволяю.

Маруся. Що ж ви нам всім голову морочите! Я біжу покличу дівчат та хлопців.

(вибігає з хати)

Катерина. Ось так завжди. Така вже хитра в мене Маруся, вміє завжди викрутитись! Та ж у мене пішла. Точнісінько, як я була колись молодією.

(стукіт у двері, заходять дівчата)

Дівчата. Тітко Катерино, можна до вас на вечорниці?

Катерина. Заходьте, дівчатонька, прошу.

(заходить гурт дівчат).

1 дівчина

Добрий вечір вашій хаті,

Уклін господині,

Чи веселі вечорниці в нашій Україні?

2 дівчина

Добрий вечір, господине, славна молодице.

Чули, що у цій хатині будуть вечорниці.

3 дівчина

Обійдіть весь світ безмірний

І скажіть в якій країні

Так зберігся скарб безцінний

Як у нас на Україні.

Маруся

Просим всіх у нашу хату,

Превелику, пребагату!

Від зірниці до зірниці

Хай лунають вечорниці.

Катерина: Добрий вечір, добрий вечір, любі гості!

Просимо, просимо.

Поспішайте, дівчатонька,

Все приготувати,

Бо пора вже вечорниці
Всім нам починати.
Зваримо вареників
Біленьких, смачненьких,
Та й запросим до нас в гості,
Хлопцівгарнесеньких,
Щоб вони разом із нами
Дружно працювали,
Андріївські вечорниці
Піснею стрічали.

(Дівчата співають пісню)

ПІСНЯ «А ми дівчата з України»

Катерина. Я бачу, що ви вмієте весело сміятися, співати, а чи вмієте працювати?

Дівчата. Вміємо.

Катерина. Тоді чи допоможете мені в одній справі. Потрібно наліпити вареників.

Дівчата. Звичайно допоможемо.

(В хату заходить дід)

Дід Щось добреньке з'їсти хочу,
Тільки що – не знаю сам.

Баба Голови б ти не морочив,
Що зварила – те й подам.

Дід Вареники, борщ і каша,
В животі від них урчить.

Баба Вередливий став ти, діду.
Що тобі іще зварить?

Дід Знаю, бабо, ти не сердься,
Я, мабуть би, з'їв оце...

Коровай із борошенця,
А туди б ще вбить яйце.

Баба Отже, клятий!

Хоч бери, тікай із хати!

Будь по-твоєму, спечу.

(Баба виходить із хати. Дід говорить їй у слід.)

Дід Ти готуй, стара, швиденько,

Повечеряєм гарненько.

(До зали) Баба в мене – молодець!

Але гріх самому їсти

Цей рум'янений хлібець

(Входить баба, сідає біля діда.)

Дід Пам'ятаєш, моя люба,

Як були ми молоді,

Напечем, бувало, хліба -

Повна хата молоді.

Баба Танці, співи, сміх до ночі

Вечорниці...А тепер?

(Чується стук і голоси за дверима.)

Хлопець Господаре! Чи пустите до хати?

Вміємо співати, вмієм танцювати.

Дід Заходьте, хлопці, заходьте, дівчата!

Скоро і коровай з печі будемо виймати.

Якраз впору!

(Хлопці і дівчата заходять під музику)

Пісня «Чом ти не прийшов»

Всі виходять, з'являється Мотря.

Мотря. (дивиться на сміття): Доки я буду терпіти од тієї іррової Мелашки!

(хапає віника і розмітає його по двору. Виходить Мелашка з рядниною).

Мелашка. Хто це порозкидав сміття?

Мотря. Я розкидала: не мети свого сміття під мою призьбу, бо я тебе ним колись нагодую!

Мелашка. А зась! Не діждеш ти мене сміттям годувати. Нагодуй свого Карпа

(почала змитати сміття до порога).

Мотря. Не мети до порога, бо мені треба через поріг ходити!

Мелашка. Авжеж, велика пані. Покалякаєш, княгине, золоті підківки.

Мотря. Не мети до порога, бо візьму тебе за шию, як кішку, та натовчу мордою в сміття, щоб удруге так не робила.

Мелашка. А, ти, поскудо! То ти смієш мені таке говорити? Хіба ти моя свекруха? Ти думаєш, що я тобі мовчатиму? Ось тобі, ось тобі!

(Почала розкидати віником сміття)

Мотря. (з подиву аж рот розкрила): То це ти так! То це та, що од свекрухи втікала?

Мелашка. Ти мені не свекруха, а я тобі не невістка. Я тобі мовчать не буду!

(Мотря замахнулась на Мелашку диркачем. Та схопила його і закричала:)

Мелашка. Гвалт! Гвалт! Якого ти дідька чіпляєшся до мене, сатано?!

(З хати вибіг Карпо і почав забирати у жінок диркача. Потім вибіг Лаврін і допоміг брату розборонити жінок).

Мотря.(з дверей): Одривай хату! Не буду я з ними жити через сіни, хоч би мала отут пропасти! Бери, Карпе, сокиру, та зараз одривай хату!

Карпо. Чи ви показалися, чи знавісніли? (Зайшов до хати) Вже вечорниці в Катерини почалися, а ви гвалт знімаєте. Вже давно люди у людей в хатах прибрано, а ви вечірньої зірки чекали?. Ану швидко помиріться і позбирайте сміття та хутчіш на вечорниці! Там уже пісні лунають, музики грають. Чуєте?
(Мотря і Мелашка збирають сміття, миряться).

Маруся. Дівчата, хлопці, а давайте ми з вами пригадаємо

Пісня «Там де Рось і Росава»

Маруся. З давніх-давен славилася Україна таким звичаєм, як ворожіння у ніч на Андрія. Ця давня традиція – прекрасний витвір людської фантазії, призабутий сьогодні. Ми хочемо повернути йому життя. Нехай оживе одна із сторінок молодості наших матерів і бабусь.

Господиня.Вмоцуйтеся зручніше. Будьте як вдома. Сьогодні вечір, у який мають здійснитися ваші надії. Хочете знати свою долю, дівчата?

Дівчата. Хочемо!

Господиня. Бач, які бистрі й розумні. Гаразд! Хай вже буде по вашому. То може і я помолодію біля вас.

Господиня. Колись, щоб знати, котра з нас швидше заміж вийде, ми складали чоботи до порога. Чий перший на поріг стане та і заміж швидше вийде. Ану , дівчата, спробуйте і перевірте. Роззувайтесь! Ти, Оксано, перша, і так капчик за капчиком. Потім перший знову переставляє вперед і так аж до порога.

(Дівчата, сміючись, міряють чоботи підлогу, а хлопці крадуть з порога перший капець)

4 дівчина. О! Доворожилася! Боса додому піду. Хто забрав чобіт?

(Виглядає за двері, там хлопці, заходять у хату).

4 дівчина. Відразу наречений об'явився. Прошу віддати, а то в ноги зимно.

1 хлопець. Може, ще й взути?

4 дівчина. Це я вже сама вмію. Бач, заміж першою збираюсь!

Господиня. А ми колись ще кидали чобіток через плече. У який бік обернений носочок чобітка – звідти й чекати нареченого.

3 дівчина. А давайте й ми так поворожимо!

(Ворожать)

1. Чобіточку, мій новенький, теплий, теплий і гарненький,

Вкажи холявкою дорогу, хто посланий мені від Бога.

2. Лети, впали та не розбийся, із вулицями розберися

Й минувши вулицю Івана вкажи на вулицю Степана.

3. А я свій кину аж під хмару – хай розшукає свою пару.

4. І торік я чобіток кидала, та щастя свого не впіймала.

Тож хай тепер оцінять люди, а може й доля не забуде?

1. А тепер ходімо, подивимось, куди наші чобітки нас поведуть!

Заходить ворожка

Ворожка. – Добрий вечір вашій хаті! Та йду оце по вулиці, чую десь гомонять.

От і зайшла погрітись. Чи пустите бабусю до хати?

Господиня. – Заходьте, ласкаво просимо. Ми дуже раді гостям.

Ворожка. – А ви мене впізнали, діти? Та я ж ворожка Степанида. Долю передбачаю, можу приворожити, причарувати. (Дівчатка підходять ближче)

Дівчатка.– Бабусю, розкажіть, яка наша доля?

Ворожка. – Зараз, зараз, мої хороші, розповім вам про майбутнє. Тільки зілля приготую.(ставить горщик)

Покладу чар-зілля, одолій – траву, жаб'ячі лапки, любисток, дурман- траву.

(Шепоче, плює, підпалює свічку,з горщика виходить дим)

Начарую наворожу,все, що буде з вами розкажу. (Пильно вдивляється в дим, промовляє)

Ой будете ви здорові,дружні та завзяті,а слухняні які !

А які ж ви будете красені та красуні – хлопці – вусаті, дівчата – косаті, чорноброві, білолиці, рум'янощокі. А яке веселе і цікаве життя на вас чекає! Де тільки не побуваєте!

І на катку, і у басейні, і в зоопарку, і в цирку. Бачу, що вчитися будете добре, школу закінчите з 3 бронзовими, і 3 срібними, та 3 золотими медалями. Будете радувати своїх рідних,школу прославляти. Все у вас буде добре!

Хлопці.– А як же наші батьки? Що з ними буде?

Ворожка. – У батьків ваших виростуть розумні,здорові і талановиті діти. А ще... (Підходть до батьків, передбачує долю кожному з них)

- На цьому тижні купиш собі чарівну сукню.
- Відкриєш рахунок у швейцарському банку.
- Відпочивати тобі на Канарських островах.
- Через місяць у гаражі стоятиме новесенький мерседес.
- Любиш солоденьке – буде тобі сьогодні торт, чоловік спече у магазині.
- Буде сьогодні весела вечеря в колі родини.

Ворожка. Які молодці! Дивлюсь на вас і радію, веселі, щасливі... Ну що ж, пора мені з вами прощатись!

Дівчина. Вже й вечірній морок висне.

Нічка зорі запалила.

Подаруємо вам пісню

щоб серце й душу звеселила

Пісня «На ставочку під вербою»

7 хлопець. Ви б нам тітко розказали, звідки пішов отой звичай – гадати на Андрія.

Господиня. Розкажу, як від старих людей чула.

Андрій – один з апостолів Ісуса Христа. Його ще називають Первозваним, бо саме його та його брата Симона – Петра Ісус зробив своїми першими учнями. Обидва були рибалками, обидва без вагань прийняли вчення Христа і були наділені властивостями зцілителів. В апостолів вірили, бачили їхні надзвичайні вміння зцілювати хворих, калік, незрячі, кволі, кволі після зустрічі з ними ставали здоровими. З роками народ звертатися до Андрія – Первозваного, як до свого зцілителя. Люди вірили, що саме в ніч народження апостола можуть збутися ті бажання, які омріяв кожен. Особливо дівчата. І ще старі люди кажуть, що все загадане збудеться тільки тоді, коли в нього віриш. Без віри гадання не буде мати ніякої сили. От так мої любі.

3-й хлопець. Дівчата! І що це все?! І нічим сьогодні нас не почастуєте?

(Виходить дівчина.)

Дівчата. Зараз, зараз, через ворожіння ми й забули.

Милі гості, просимо сісти,

Вареники будемо їсти.

Вареники не погані,

Вареники у сметані.

Але спочатку послушайте гумореску про вареники

Гумореска «Вареники!»

Хлопці. А де ж наші вареники?

5 дівчина. Вареники мої великомученики!

Велику муку терпіли,

В гарячій воді кипіли.

Сиром були понапихані,

Маслом очі позаливані.

Як є сметана, то вмочайте,

А як нема – вибачайте!

(Бере пиріг і підходить до хлопця)

З'їж, Андрійович, пиріжок,

Він дуже смачненький,

А у нього всередині

Сирочок дрібненький.

5 хлопець. (кусає пиріг і кривиться)

Чи ти, дівча, з роду-віку

Пирогів не їла,

Що ти свої пироги

Перцем начинила?

Нехай тебе лихий знає

З цими пирогами,

Ти би краще розкидала їх помежи псами.

(пригощають варениками і різними солодощами)

Маруся. Хлопці, дівчата! А давайте чогось веселенького. Покажіть з чим прийшли на вечорниці.

ІНСЦЕНОВАНИЙ ТАНОК

ТАНОК (мікс)

(Голос з коридору « Хлопці, допоможіть мені!» Відчиняються двері і на порозі стоїть з гарбузом в руках Іван. В'язанка бубликів у нього на шії)

6 хлопець. От і клята та дівка Уляна, я ж до неї і так, і с'як, і бубликом хотів пригостити, а вона все брикається та глузує. Я думав, що вже домовився з нею про весільну сукню, а вона мені – гарбуз. Та нічого, мабуть, багато насіння з нього буде, та й кашу гарбузову я люблю.

6 дівчина. Не сумуй, Ваню!

7 хлопець. Я і не сумую, та батько буде бити! До кого ж тепер поведуть мене свататись. Я вже чисто замучився.

Чи я, тату, не доріс,

Чи я, тату, переріс,

Чи не рублена хата,

Чом не люблять дівчата?

7 дівчина. Ой, Іване, любиш ти гарбузову кашу, а не Уляну.

8 дівчина. А давайте краще заспіваємо. Усі ми родом із села. Усі веселі і працюючі. Вміємо веселитися і жартувати. Танцювати і співати. Ось послушайте, будь ласка.

Пісня «Гуляй село»

Господиня. Ой і добре ж ви співаєте, душу піснями звеселяєте. Але ж ми мало не забули, що сьогодні свято Калити. Ану хлопці, хто калиту почепить? Виберімо пана Калитинського, який буде нас смішити та сажею мастити. Калиту слід кусати, не допомагати руками і не сміючись. До калити ідуть на кочерзі. Завдання пану Калитинському - розсмішити вершника Кочержинського.

Господиня виносить калиту

Дівчина

Ой калита-калита!

Із чого ти вилита?

Господиня.

З жита сповита, сонцем налита

Для красного цвіту по всьому світу.

(змагання)

Кочержинський. Їду, їду калиту кусати.

Калитинський. А я буду по губах писати!

Кочержинський. Ти писнеш чи ні, а я на білому коні, то й калита мені.

(намагається вкусити калиту)

Дівчина 1.

Калито смачна, духмяна,

Подивлюсь, аж голос в'яне.

Скажи, ну як тебе дістати?

Як таємницю розгадати?

Дівчина 2. Калита калита, солодка була, як ми її з'їли, то до сонця полетіли.

Дівчина 3. Смачна калита – як вкусила, аж душа сонцем засяяла.

Дівчина 4. Хто вкусить калиту, тому всю зиму світить сонце буде, тому добро в хаті буде.

Господиня. А тепер розділимо калиту серед усіх.

8 хлопець: Дякуємо господині за теплу хату, молодим дівчатам за стіл багатий. Нехай на свята у вашій хаті буде гостей багато.

Дівчина 1

Ми гуляли, веселились,

Усім весело було.

Вечорниці завершились

І здається все пройшло.

Дівчина2

Золотая зіронька

Мерехтить над хатою,

Хай ваша родинонька

Та буде багатою.

Дівчина 3

Щоб завжди на покуті –

Сяяла хлібина.

І жила у злагоді

Вся ваша родина.

Ведуча. Ось і ожили перед нами ігри і забави нашого народу. Тепер головне, щоб вони і надалі не пішли у забуття. Міцний наш рід, жива у ньому пам'ять про минуле. Тож бережіть цю прекрасну, невичерпну скарбницю. У ній розум, кмітливість, гумор, надія і світло завтрашнього дня. Хай у вас завжди живим вогником світяться обереги пам'яті.